

Dimosthenis Papamarkos (1983)

Les «bukubàrdies»

Traducció: Jaume Almirall

Ho veus, oi, que no saps menjar? Seu, que faré que n'aprenguis. Ho veus? Aquestes són les que has de triar. Les petites, les negres. Aquestes són les millors. Les «bukubàrdies». Són dolces com una mala cosa. Quan érem petits, només anàvem darrere d'aquestes. Si hi havia cap figuera sense amo, la rondàvem tot l'estiu per veure quan hi hauria figues, per ser els primers de collir-ne. Hi havia batusses. Res a veure amb ara, que teniu de tot a cor què vols. Llavors no era com ara, que dius vull menjar dolç i vas i agafes un pastís. Aquestes eren el que nosaltres teníem per dolç. I a més a més no en trobaves. Si tenies cap figuera, la guardaves, perquè després no n'hi havia. Ara, ja pot anar carregada, que les deixen estar i es podreixen, perquè se'ls fa costa amunt anar a collir-ne. No podies anar al mercat i dir do'm un quilo d'això, do'm un quilo d'això altre. No. La gent passava gana, feia per manera de trobar menjar per anar passant. Ara, si res et ve de gust, ho trobes. Què vols fer-hi? Nosaltres vam créixer d'una altra manera.

Jo, mira, allà on en trobava, me les cruspia. Em feien molta menjera. De vegades me les menjava ben verdes. Així, amb la llet al capoll. Per això la mare em deia no en mengis tantes, beneit, que tindràs cagarrines. Però ca! No en feia cas. Trobàvem molt a faltar el dolç, comprens. Ara tens que dones a un marrec gofres i et diu aquest no m'agrada, en vull un altre. Però encara que m'anés fent gran, la dèria no la perdia. Allà on en trobava me'n feia un fart. Em podia posar a menjar-me una figuera jo tot sol. Veus que hi tinc com un nyanyo, aquí a la mà. M'ho vaig fer així. Per una figuera.

Llavors jo era soldat a Àsia Menor. A l'edat que tens tu ara. Quants en tens ara? Això mateix. Potser un any més gran. Cap a l'any vint-i-u o vint-i-dos. El meu batalló era a Aidini. El campament, podríem dir. Recordo que era l'estiu, agost, i ens havien donat dos dies de permís, però on podies anar? No hi havia manera d'anar enlloc. Dins el campament. Un matí, doncs, ens estàvem sense fer res, quan ve el capità i ens diu tu i tu, els de permís vull dir, armes, cartutxeres, i seguiu-me. Destacament honorífic. On anem, capità? li diem. I ell es posa a riure i ens diu us portaré d'excursió, brivalls. Nosaltres ens vam pensar que ens aixecava la camisa. Quina excursió? Au va, vam dir, ja ens deu voler tornar a donar la murga. Vet aquí que ell comença a passar, i nosaltres darrere, i no dos, tres anem fins a un cotxe. Vam arrufar el nas. Si a més a més anem en cotxe, ja està, diem, la cosa és seriosa. En fi, pugem, nosaltres tres i ell que fa quatre. Sabia fer de xofer, saps, era de casa bona, amb educació i amb estudis a l'estranger, engega i ens posem en marxa. Pel camí, muts. Al cap d'una mitja hora jo que li pregunto. Mon capità, li dic, on anem? D'excursió, home, em diu, que no ho heu sentit? Nosaltres ens tornem a mirar. Li dic, quina excursió, mon capità? No tingueu por, home, diu, no us porto que us matin. Vull

anar a veure unes antiguitats i us prenc perquè em feu companyia i per més seguretat. Va, ara calla, em diu, que no m'enredi i m'equivoqui de camí.

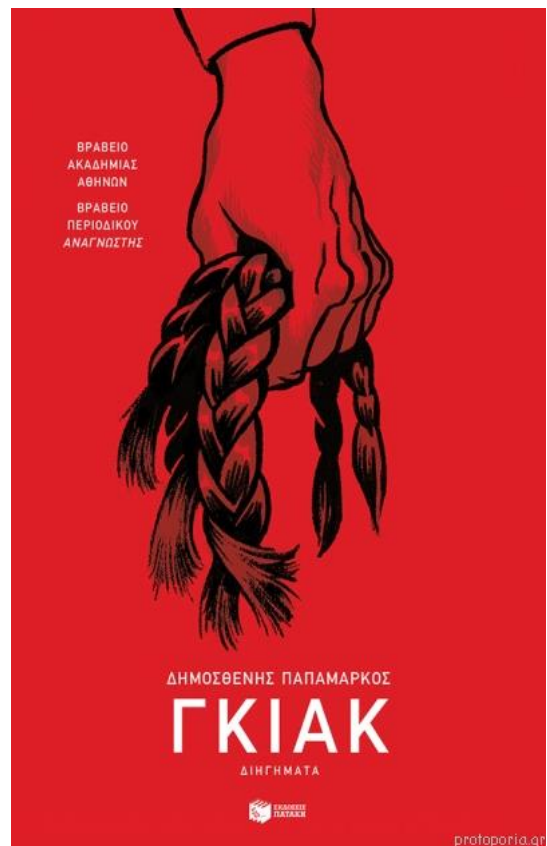
Al cap d'un parell d'hores, just quan s'havia acabat el pla, s'atura. A partir d'aquí a peu, ens diu. Al davant hi havia una altura, saps, i el cotxe no podia seguir. Endavant, diu, ànsia, a veure si podem tornar abans del vespre. En fi, ell tira al davant i nosaltres seguim. Entremig d'alzines, pedres, i així. Com redimonis podia saber el camí? Però era molt eixerit. Més llest que una fura. Amb una vegada que mirés el mapa ja en tenia prou. En fi, amb penes i treballs vam arribar. Aquí, ens diu, vivien els antics. Nosaltres mirem a veure si veiem cases, i de cases no n'hi ha enlloc. Només una, sí, com una era tota de marbre, però gran. Gran que no t'ho pots imaginar. I per un costat hi havia perquè la gent s'hi assegués fins a dalt de tot. No ho sé. Devia fer trenta o quaranta metres d'alt. Un teatre, ens diu. Aquí els antics hi representaven obres. I comença a explicar-nos, mireu, per aquí entraven, aquí seien els notables, aquí l'orquestra. Quina orquestra, li dic, on són els instruments? Ai, brivall, em diu, aquí orquestra vol dir la part on els comedians actuaven i ballaven. I em pots ben creure, tot era marbre treballat, no pedra. No he vist una cosa semblant. Es va estar una hora explicant-nos això i allò. Ens va fer mesurar-ho amb passes i ell tota l'estona escrivia en una llibreta. Anem, ens torna a dir. Tornem a entrar entre les alzines, donem la volta al teatre i anem a parar rere l'altura que estava edificada. Aquí hi havia la ciutat, ens diu. Allà, el port; allà, les cases. Quin port i quines cases? Hi havia només algun toll amb aigua i aquí i allà alguna pedra o columna. Tot de marbre. Mon capità, li diu un de per aquí, de Rodià, aquí no hi ha res. On ho veus, tot això? Aquí hi ha terra ferma i maresma. On és el port? Per què va haver de dir-ho, aquell infeliç? Comença a portar-nos d'una pedra a l'altra. Aquí hi havia això, aquí hi havia allò, més enllà allò altre, i vinga anar dient. Hores, s'hi va estar, ja em pots creure. Com si ens donés lliçons.

Jo estava empenyat. El sol em queia a pic sobre el front, i hi havia mosques, tàvecs, o no sé què eren, de l'aigua, mai vist, pots ben creure'm. Miro a dreta i esquerra, aviam si trobo cap ombra per jeure i mirar de refer-me, però res. Tiro més enllà i, patam, guaita una figuera. Una de gran, que s'enfilava per damunt d'un mur antic. M'hi acosto. Plena. I eren «bukubàrdies», la malparida. Em dic, Gulas, menjaràs, estaràs content. M'hi poso i en vaig collint i menjant, i m'acabo les de baix. L'altre seguia, contant les seves històries. No sé què d'esglésies dels antics i coses així. Vinga, ja està bé, dic. I començo a enfilar-me per la paret per arribar a les branques més altes. I al moment que anava a collir-ne una, davant meu fa un bot un llangardaix, així de gros. Com els fardatxos que tenim aquí, però encara més gros. Em va espantar, perquè de primer em va semblar una serp, i en fer-me enrere rellisco i caic i em dono un cop a la mà. Recoï, un mal que vaig veure les estrelles. Deixo anar un crit, els altres vénen corrents a veure què ha passat, també ve el capità, aixeca't, home, em diu, què t'ha passat? Ha anat així i aixà, li dic. I es posa a riure, el malparit. Ja t'ha estat bé, em diu. T'ha castigat el déu Apol·lo de Delfos. Aquí hi ha la seva església, diu, i tu l'hi has vingut a sollar per menjar figues. Has comès pecat per la teva golafreria i per això t'ho has guanyat. Jo estava amb el meu mal i encara havia de sentir-lo a ell dient-me el que em deia, no em vaig aguantar dels nervis. Home, capità, li dic, què t'empatolles? La gent que

hi havia aquí fa anys que són morts. Si ells van morir i la fe es va perdre, el déu ha seguit viu? Jo hi crec, em diu el saberut. Un parell de mesos més tard el van matar, més enllà, a Selçuk.

Уер. Тέ, aquesta. Aquesta és de primera. La veus? Mel. Menja-te-la!

Δημοσθένης Παπαμάρκος. 2014. «Τα μπουκουμπάρδια», *Γκιακ. Διηγήματα* [«Les “bukubàrdies”», *Guiak. Relats*]. Atenes: Αντίποδες, pàgs. 23-27.

Portades de les dues edicions de *Γκιακ* (*Guiak* [Sang]): αντίποδες, 2014, i Πατάκης, 2020.